

ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ
1992
NOVEMBER — DECEMBER

Юнак

Це птах, це літак, ні ...
... це лише ракети на Соколі!

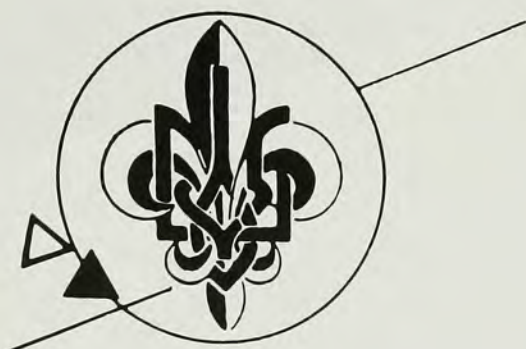
Від прихильників до
Гетьманських скобів

Курка горить, кухар діміть ...
Куховарення без дров.

„Відбери від мене віддих”:
пластовий Том Круз?

«Юнак» - журнал пластового юнацтва.
 Виходить 6 разів на рік.
 Видає Головна Пластова Булава.
 Оформлення обкладинки пл. скоб Колі Савицького.

* Усі редакційні матеріали слід слати на адресу головного редактора.

* Редакція застерігає право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно і пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Редагує колегія:

Головний редактор:

Члени редакційної колегії:

ст. пл. Юрко Мончак
 пл. сен. Іванка Ганкевич
 пл. сен. Петро Содоль
 пл. сен. Тоня Горохович
 пл. сен. Ольга Кузьмович

ЗМІСТ

ПЛАСТОВИЙ ГЛОБУС

стор.

Пласт на Закарпатті. Пл. сен. В. Маркусь	3
У горах Карпатах. Пл. сен. Святослав Довгович	4
Де небо горить. Пл. розв. Зенон Завада	5
Це -- життя, це -- мандрівний табір. Пл. уч. Дора Гапій	6

БУДЬМО ЗНАЙОМІ

Пластовий „Топ ган”	7
---------------------------	---

ВУЗЛИ, ЕТ СЕТЕРА

Дякуємо паням в кухні. Ст. пл. Юрко Мончак	8
Для ветеранів таборування	10

ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕЙДОСКОП

Зав'язь. Григор Тютюнник	20
--------------------------------	----

ВІД МОЛЕКУЛ ДО ГАЛАКТИК

Математика в колисці	22
----------------------------	----

ХІХИ-СМІХИ

Хрестиківка, анекдоти, жарти	23
------------------------------------	----

РІЗНЕ

Чи принесе що? Богдан Лепкий	1
Різдвяні колядки	2
Табір прихильників, ЮМПЗ'92 (Коляж). Ст. пл. Роман Білинський	11
Гетьманські пластуни -- хто вони? Пл. сен. Оксана Закидальська	17
Час сміятися. Пл. прих. Ляріса Бабій	18
Привіти	19
Крилаті слова в українській мові	22
Датки на прес-фонд „Юнака”	25

„Юнак” виготовлений при допомозі двомовної комп'ютерської системи фірми Key-Co. Enterprises, 1765 Windflower Way, Orleans, Ontario, Canada, K1C 5Y4.

На обкладинці: юнацтво на мандрівці. Мандрівний табір Першого етапу ЮМПЗ'92, Білі гори, ЗСА.

ЮНАК

ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ

1992

NOVEMBER — DECEMBER

Ч.П. 11 & 12 (319)

РІК XXX

Інтернаціональне стандартно-серійне число

0044-1384

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА „ЮНАКА”

\$25.00 американських доларів

Ціна одного прим. — \$4.50

YUNAK - Ukrainian Monthly Magazine, Published by PLAST PUBLISHING INC.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: 2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada M6S 1N2, Tel. (416) 769-7855

АДМІНІСТРАЦІЯ НА ЗСА: 144 Second Ave., New York, N.Y. 10003

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Yury Monczak, 7895 Des Ecores, Montréal, Québec, Canada HZE 2W7

З ДРУКАРНІ Мирона Баб'юка, 1525 Emerson St., Rochester, N.Y. 14606 U.S.A.

Чи принесе що?

Завтра святого Миколая.

Лист давно вже написаний. Лежить на шафці під образом того святого, що має на голові золоту шапку, в одній руці тримає велику книжку, а другою наказує дітям, щоб училися і були чемні, бо не принесе їм нічого, або принесе різку.

Хлопець не знає, що таке різка і не хоче питатися, бо краще не знати, ніж довідатися щось злого.

З тим листом було так. Писав його, писав і не міг написати. Кілька аркушів паперу збавив, хоч тато лініював йому цей папір своєю власною рукою. Писати до якогось там Мірка в школі або до Марійки на друге село, то не штука, але до святого Миколая в небі, це друге діло. Раз, що він святий, а два, що в небі. До неба щобудь не пускають.

Малий це знав і при писанню рука йому тремтіла. Перо вигиналося, аж скрипіло і на папір вискакував „жид”. Хлопець хотів його злизати язиком, але мама не дала. Крикнула: „Лиши! не знаєш, що чорнило це отрута. Професорова вивірка, як напилася атраменту, то згнула!”

- Тая, що її випхали й поставили на шафі?

- Та сама.

- А чоловіка, як отруїться атраментом, чи також випихають?

Мама скривилася, як по хініні.

- Стидайся! Такий великий хлопець і такі дурниці говорить! І ти хочеш, щоб тобі святий Миколай щось приніс?

- Хочу! -- відповів, не надумуючися хлопець і подивився на маму так, що мама подобріла.

- Но, пиши вже, пиши цей нещасливий лист, а то спізнишся і святий Миколай омине нашу хату.

І хлопець писав.

Писав, хто він такий, чий син, де проживає і чого собі від святого Миколая бажає.

Що два-три слова витирав перо до чуприни і силкувався заткнути його за ухо, як дяк Ілля. Але ухо відставало і перо не хотіло триматися. Тоді клав його на стіл. А потім забувався, тручав перо рукавом і воно летіло на підлогу.

Гадав над тим, чи не було б добре причіпити його шнурочком до гудзика, тоді не летіло б. Але мама аж руки заломила:

- Того тільки треба! Та же ти ходив би поплямлений чорнилом, як мазяр. Пиши!

Хлопець зідхав, позіхав і писав. Аж знов:

- Мамо! А як ти гадаєш, чи принесе мені що святий Миколай?

А мама:

- Мабуть не маєш чистої совісті, коли питаєшся.

- Ні, я маю чисту совість, але хочу знати.

- Чисту совість, кажеш? А як з тим чорним котиком, як воно було?

Хлопець мовчав.

- А хто хотів дістати конфітури з кренесу і слоїк збив?

Хлопець ніби не чув.

- А хто з професоровим Мірком бився, що аж треба було вас розборонювати, як закокурчених когутів?

- Мірко казав, що його тато потісний від мого, що він кожного дня десятьом хлопцям у шкіру дає, а мій навіть ката вдарити не дозволяє. І казав, що його мама має шість суконь, а моя тільки три. І як його було не бити, га?

- Але Мірко гість, а гостя бити не годиться.

- Гість! А як я йому оповідав, який то мій дідо потісний, то він сміявся і казав: „байка!”. Такий то гість?

Мама з дива підносила вгору свої брови (хлопець дуже любив тоді дивитися на маму). -- А я й не знала, що ти такий задирака. Я гадала, що ти чемний хлопчик, такий, як той у букварі.

- Я букваря не люблю, -- заявив хлопець і відітхнув. Лист був готовий.

Мама прочитала його уважно.

- Можна післати. На другий рік сподіваюся краще напишеш.

- На другий рік то я вже надрукую. А тепер що?

- Тепер зложимо його гарно і всунемо в коперту. Ось так.

І мама своїми дрібними пальцями зложила лист і всунула в коперту.

- А я заклею, добре?

- Хай буде!

Хлопець заклеїв язиком і вигладив лист долонею: -- Заадресувати?

- Авже-ж.

- Але як?

- Пиши: до святого Миколая Марликійського Чудотворця у небі.
Хлопець аж зіпрів, заки написав, бо хотів, щоб було гарно й виразно.

* * *

Таке було з листом. А тепер новий клопіт. Завтра вже святого Миколая, а янголик ще листа не забрав.
- То тому, що ти все заглядаєш на шафку, а янголик не любить, щоб його підглядати.
- То якже тепер буде? -- зажурився хлопець.
Мама надумувалася хвилину.
- Зробимо так, -- сказала. -- Спалимо лист і він з димом полетить аж до неба. Принеси свічку зі спальні. Сірники також.
Хлопець приніс свічку й сірники:
- Відчини дверцята від печі.
Хлопець відчинив. Мама взяла лист зі шафки, засвітила свічку, і в дверцятах печі підпалила лист.
Папір спалахнув в одну мить. Синій димок полетів у комин.
Мама затріснула дверцята від печі: „Вже!”
- Вже! -- повторив хлопець і зідхнув.

* * *

Тої ночі довго не міг заснути. Надслухував, чи не гавкають пси, чи не скрипить брама і чи хтось не відчиняє дверей.
Але скрізь було тихо, як в усі. Це тихіше, бо в усі часом шумить, як у тій мушлі, що на секретарці.
Тільки зі спальні, крізь дірку від ключа,

продиралося бліде світло від нічної лампки.
Хлопець думав скільки то дітей на світі, і що всіх їх обійде святий Миколай і обдарує.
А може тих Миколаїв є кілька, не один? Може їхбагато?
І коли він усі ті листи прочитає і кожній дитині принесе, що вона хоче?
Щось воно йому не було дуже ясне.
Але заспокоював себе гадкою, що святий Миколай -- святий, а не чоловік і тому він може зробити те, чого не зробить звичайна людина ...

* * *

Як збудився, то ще не свитало. Тільки вікна світилися, як срібні. На вікнах мороз повимальовував квіти. Таких навіть Швугер не втяв би -- куди!
Дуже його кортіло подивитися під подушку, чи є там що. Але боявся. Ану-ж святий Миколай оминув його? Бо, правду сказати, то він мав деякі гріхи на сумлінні, як ось той чорний кіт, і конфітури, і бійка з Мірком, і ще дещо. Не дуже заслужив собі на дарунки.
З одного боку кортіло його, а з другого боявся. Як не дістане нічого, то буде соромно перед татом і мамою, перед Яницькою і всіма.
Притулювся до подушки і похитав головою ... Щось зашелестіло ...
Скажіть: чи є що кращого у світі над той шелест під подушкою, ранком у день святого отця Миколая?

(Передрук з книжки Богдана Лепкого „Казка мого життя”, Нью-Йорк, 1967.)

ВО ВИФЛЕЄМІ

Andante

Во Ви-фле - є - мі ні - ні ю - ви - на. В яслях спо - ви - тия
Пре-чис-та Ді-ва зро-дя-ла Си-на.
поміж бид - ля - ти, спо - чив на сі - ні Бог не об - ня-тия

Во Вифлеємі нині новина,
Пречиста Діва зродила Сина,
В яслях сповитий поміж бидляти,
Спочив на сіні Бог не обнятий.]2

Вже Херувими славу співають,
Ангельські хори Пана вітають,
Пастир убогий несе, що може,
Щоб обдарити Дитятко Боже.]2

Ісусе милий, ми не багаті,
Золота, дарів не можемо дати,
Но дар цінніший несе від мира,
Це віра серця, це любов шира.]2

Глянь оком щирим, о Божий Сину,
На нашу землю, на Україну,
Зійшли їй з неба дар превеликий,
Щоб Тя славила на вічні віки.]2

ПО ВСЬОМУ СВІТІ СТАЛА НОВИНА

Moderato

По всьому сві - ті стала но-ви-на: Ді-ва Ма-рі - я сина роди - ла.
Сі - ном притру-си - ла, в яслях по-ло-жи-ла Господ - нього Си - на.

По всьому світі стала новина:
Діва Марія сина родила,
Сіном притрусилася, в яслях положила
Господнього Сина.]2

Діва Марія Бога просила:
«В що ж би я сина свого сповила?
Ти, небесний Царю, пришли мені дари
Цього дому господарю».]2

Зійшли ангели з неба до землі,
Принесли дари Діві Марії:
Три свічі воскові, ще й ризи шовкові
Ісусові Христові.]2

Пласт на Закарпатті

Під час моєї літньої поїздки на Закарпаття я переконався, що пластова організація залишилася популярною серед молоді Карпатської України. В 1921-39 рр. Пласт гарно розвивався по містах і селах Закарпаття.

Пл. сен. Василь Белей - Могікан,

На Пряшівщині (нинішня Словаччина) діють пластові осередки в Пряшеві, Кошицях та Братиславі. Пластова організація оформлена та є вже членом Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО). Кінцем липня відкрито вже другий з черги пластунський табір в селі

Микова. На нього мали приїхати хлопці та дівчата з Польщі, Львова та Закарпаття, а виховники з США. Активними у пластовому русі є Левко та Олена Довговичі та їх три сини -- Святослав, Ігор та Роман.

В Мукачеві на Закарпатті також постав осередок Пласту, а його ініціатором є колишній пластун Василь Белей - Могікан, якого можна сміло назвати Закарпатським Бейден Павелом. Цей осередок відбув перший на Закарпатті пластовий табір відновленого Пласту.

Також у Хусті постав пластовий осередок, в якому найактивніші дівчата. Вони виступали на ювілейній зустрічі хустської гімназії 29-го червня 1992 р.

Говориться про утворення пластових одиниць в Ужгороді. Про це написав статтю в газеті „Карпатська Україна” юнак Андрій Зілгалов.

Жаліються організатори на брак літератури, вказавок, досвіду. Старших вже дуже мало, що пригадували б традиції пластування з-перед 1939 року. Також немає зв'язку з пластовими осередками Львова та Івано-Франківська.

пл. сен. В. Маркусь

Хлоп'ячий пластовий табір на Синяку біля Сваляви. Новаки ставлять шатро.

„У горах Карпатах ...”

25-го липня 1992: перший пластовий табір після 1938-го року в колишній Чехословаччині, тепер Словаччині. Майже 70 учасників були на таборі п. н. „Карпати - 92”

Організатори: Крайова пластова організація кол. Чехословаччини під проводом пл. сен. Левка Довговича.

Звідки приїхали пластуни? Більшість таборовиків були з Братіслави, Кошиць і Пряшева; були теж діти і молодь з Гуменного, Снини, Межилаборець і Михайлівце. (Завдання для більш кмітливих пластунів: знайдіть ці містечка на карті Словаччини -- ред.) В таборі були теж виховники з Польщі та голова КПС Польщі пл. сен. Петро Тима. З України приїхало 9 пластунів зі Львова; був теж один юнак з Відня (Австрія) та два виховники з Америки (Адріана і Юрій Слиж - а хто знає з якої вони станиці??? - ред.)

Зайняття: Пл. сен. Святослав Довгович (Словаччина) пише:

Для новацтва і юнацтва була приготовлена різноманітна програма. Неабиякою допомогою була присутність двох новацьких виховників Адріани та Юрія Слиж з Америки які, разом з нашими виховниками готували найменших до практичного пластування. Роботою юнацької групи керував Ігор Довгович з допомогою пл. сен. Петра Тими та інших пластунів з Польщі.

Юнацтво вчилося ставити шатра, будувати природні кріівки, орієнтуватися в терені вночі за допомогою карти, компаса та зашифрованих листів, підготовляти програму ватри, тощо.

Чудовими були вечори коло ватри зі співом і різними грами та змаганнями. Урочистою була зокрема перша ватра, на якій комендант останнього пластового табору на Закарпатті у 1938 р., **пл. сен. Михайло Штефуца**, розповів багато цікавого про діяльність Пласту на Закарпатті та Пряшівщині перед війною і передав символічну естафету -- **вуглик з останньої пластової ватри, який він охоронив 54 років**, щоб з ним символічно запалити першу післявоєнну

ватру.

Незабутню програму przygotowili пластуни зі **Львова** під керівництвом **Ореста Гучковського**. Провели вечір народних традицій, в якому перепліталися народні звичаї, Великдень, Зелені свята, Івана Купала, Андріївський вечір і св. Миколая.

Відбулася теж дискусія з представниками **Союзу русинів-українців Чехословаччини** (голова -- Віктор Коваль - ред.) та головним редактором часопису „**Веселка**” -- Юрієм Дацьком.

Не можна не згадати новацьку маскараду та вибір „місс” і „місака” табору. В цьому році найкращою дівчиною вибрано **Адріану Ганко**, а хлопця -- **Романа Довговича**, обоє з Кошиць.

Прогульки-поїздки: ... у різні місця нашого регіону: в українське село **Токаїк**, в якому німці у листопаді 1944 року закатували чоловіків, а село спалили дощенту; на водоймище **Домашу**, в Музей української культури у **Свиднику**, в Музей модерного мистецтва **Андрія Вархоли** в **Межилабірцях**, на прогульку у **Високі Татри**.

Співанник: Визначною заслугою організаторів табору було видання **таборового співанника „У горах Карпатах ...”**, в якому надруковано пластові та стрілецькі пісні, загальноукраїнські пісні та пісні „**Срібної Землі**”, тобто **Закарпаття і Пряшівщини**.

Табір закінчився 8 серпня 1992 програмою для батьків, яку учасники табору готували протягом двох тижнів.

Подяки: Комісії зв'язку й інформації (КоЗІ) **закарпатських українців в діаспорі**; панові **Василеві Маркусеві** (Чикаго); панству **Юрієві та Людмилі Костюкам** (Глен Спей, США), пані **Марті Штотмпіл** і др. **Богданові Кекішові** (Нью Йорк) за фінансові пожертви; панові **Богданові Пазунякові** (Нью Джерзі) за сорочинки для кожного учасника з емблемою і назвою табору.

(Адаптовано з листа пл. сен. Святослава Довговича).

А Ф О Р И З М И

*** Часом треба замовкнути, щоб тебе почули.

*** Якщо народ не має голосу, це легко пізнати навіть при співі гімнів.

*** Там, де всі співають одну ноту, слова не мають значення.

*** Руїнуючи пам'ятники, не знищуйте п'єдесталів. Завжди зможуть знадобитись.

(**Станіслав Єжи Лец**, 1909-1966, польський поет, „Незачісані думки”).

Де небо горить

Чи хтось із юнацтва будь коли на таборі будував ракети і пускав їх у небо?

☐

ТАК

☐

НІ

А чи мав хтось нагоду майструвати і різьбити палиці до однострою?

☐

ТАК

☐

НІ

Або вчитися про астрономію? Або чути, як прихильники голосно співають без того, щоби друг бунчужний мусів грозити карною стійкою?

☐

ТАК

☐

ТАК

☐

НІ

☐

НІ

Якщо ваша відповідь на ці питання була „так”, то ви напевно були учасниками юнацького табору на Новому Соколі літом 1992-го року.

Пл. розв. Зенон Завада пише:

„Я мушу звернути увагу на те, що цього літа більшість три-тижневих таборів в Америці не відбулися через ЮМПЗ'92, проте на Новому Соколі табір відбувся, і ще до того з великим успіхом. Це багато каже про дух Нового Сокола.

Цього року на таборі було 25 пластунів (більше, ніж останніми роками). Комендантом був ст. пл. **Юрій Депутат**, а виховниками були ст. пл. **Олесь Плашкевич** і **Юрій Правак**.

Програма табору була дуже оригінальна. Крім звичайних таборових занять із сигналізації, піонірки, та картографії, програма теж включала гутірки про астрономію та заняття із модельярства, майстрування, різних ремесел і співу. Під час модельярства комендант добре нас навчив будувати ракети, які ми при кінці табору пускали в простір; вони дуже високо полетіли і яскраво горіли в небі (а

ми всі думали, що це були якісь U.F.O.! -- ред.) Через те ми назвали наш табір „Де небо горить”.

Нашим улюбленим зайняттям таки виявився спів. Таборову пісню скомпонував **Юрій Депутат** і ми справді із запалом її часто співали. Коли ми її заспівали під час хрещення табору, ми самі здивувалися як гарно вона прозвучала. Дуже часто я спостерігаю, що прихильники не люблять співати; цього року на таборі, натомість, наймолодші як і найстарші юнаки чудово співали. Думаю, що в тім велику заслугу має **Братчик Славко**, який навчив новаків минулими роками гарно співати.

Друг „Шрубчик” (ст. пл. **Андрій Дмитріюк**) переводив дуже цікаві гутірки з картографії. Ми теж під час піонерських вправ добудували ще одну частину до нашої величезної брами (яка вже сягає понад 20 стіп висоти!) і збудували новачкам окрему браму.

Хоча погода не дуже кооперувала (часто падав дощ) ми вміли повернути це на приємність: коли яр біля нашого табору наповнився водою після великої зливи, ми всі повиносили дошки та плавали на них. Але ж гарно забавилися! Частий дощ дав нам нагоду теж пізнати як можна цікаво переводити заняття під дахом, у кухні чи навіть у шатрах.

Можу сказати, що цьогорічний табір на Новому Соколі був надзвичайно цікавий, навіть **РЕВОЛЮЦІЙНИЙ**, який напевно матиме вплив на майбутні табори в Америці. І це все сталося завдяки ентузіязмові таборовиків і знаменитій булаві під проводом **Юрія Депутата** і **Братчика Славка**.

пл. розв. Зенон Завада

Це -- життя, це -- мандрівний табір!

Внизу подаємо частинку спогадів пл. уч. Дори Галій з 20-го куреня УПУ-ок (Нюарк, ЗСА) із мандрівного табору в Білих Горах стейту Нью Гампшир, у якому вона брала участь підчас ЮМПЗ'92.

... Перед тим, що заснула, я чула, як хтось прекрасно грав на гітарі і, роздумуючи хто це так грав, я заснула.

Рано ми зібралися, склали шатра, з'їли сніданок і занесли наплечники на горбок біля доріжки, щоби чекати на автобус. Нетерпеливо ми ждали, бо не знали як то буде нам мандруватися у Білих Горах ...

Врешті ми висіли з автобуса біля „Castle Trail” і так почався дуже довгий і тяжкий день. Спершу ми скорим темпом ішли, але тоді більше і більше сповільняли. Тому, що нас так пізно автобус завіз на початок стежки, ми не змогли зайти до наміченого місця нічлігу. Отже ми першу ніч рішили переспати десь у лісі, недалеко від стежки. Цієї ночі нас четверо залізло до три-особового шатра, і ще до того вихали туди наші наплечники.

Ранком ми побачили, що нам лишилося всього півтора пляшки води так, що друг Маркіян (Гаврилюк) і Адьо (Гавалешка) вирушили якоюсь несамоовито тяжкою стежкою до річки по воду. Але прибігши туди, вони побачили, що вона висохла.

Вернувшись без води вони нам показали плян мандрівки на той день, і ми знова вирушили в дорогу. Десь після двох годин ми вілізли на вершок першого хребта гір („The Castles”, висота 4500’). Друг Маркіян, який нас все провадив, став на вершку, підніс руки і крикнув: „Це -- життя, це -- мандрівний табір, це -- приємність!” Від цього часу це був клич нашого гуртка.

Звідти ми лізли щораз вище і вище, і стежка ставала щораз тяжча і тяжча ... Але навіть в найтяжчих моментах Друг Маркіян знаходив причину співати. Як вітер подув, Маркіян заспівав „Повіяв вітер степовий”; як вийшло сонце -- „Сонце гріє, вітер віє”. Побачивши які ми змучені, Друг Адьо і Маркіян

взяли наші пляшки на воду і самі пішли до недалекого джерела по воду.

Незабаром почав крапати дощ. Ми з наплечниками понакривалися дощевиками або торбами до сміття. Заповідалося на бурі. Ми всі висакували зі шкіри, щоби зійти нижче полоси рослинності („tree line”), але не могли йти без Адя, Маркіяна і, найважніше, топографічної карти. Коли вони врешті повернулися ми вирішили залишити запланований плян мандрівки а йти стежками поблизу річок чи потічків, пониже лінії рослинності.

Швидким темпом ми подалися вниз по каменях. Тут Діяна (Юрчук) стала на хиткий камінь і впала на руку. Помимо великого болю Діяна ледве скаржилася і йшла далі з нами. Після того ми ще пів милі йшли стрімкою стежкою вниз (...) і врешті дійшли до місця нічлігу. Тої ночі вітер страшенно сильно віяв і у шатрі було несамоовито зимно. Ми вповністю змерзли, але коли остаточно заснули, то навіть досить солоденько спали (...)

БУДЬМО ЗНАЙОМІ

ПЛАСТОВИЙ „ТОП ҐАН”

Уявіть собі, замість Tom Cruise у прекраснім F-14 ви бачите старшого пластуна в однострою, а замість капелюха чи беретки на голові -- чорний шолом пілота. Чуєте феноменальний звук гітари (мельодія із фільму „Тор Ґан”), шум літаків, голос з контрольної вежі ...

Отже:

Хто? Ст. пл. Ярکو Сось, колись член 45-го куреня УПЮ-ів у Вашингтоні, тепер ОХ „Розбийсерце”.

Колись: Закінчив механічну інженерію і ROTC 85-го року.

Тоді: Вписався до американської фльоти.

Де: Опинився на Фльориді (Пенсакола), вчився водної самозарадности, принципів погоди, навігації, аеродинаміки і механічні принципи летунства.

1987: Закінчив в Тексасі вишкіл джетових літаків і отримав „крила” (дозвіл літати). Переїхав до Вірджинії і літав літаками „F-14 Tomcat” на літаконосцю „USS America”. Із 36 місяців, 21 перевів на морю.

„Тор Ґан”: За той час відбув 5-тижневий елітарний вишкіл „Тор Ґан” в Каліфорнії.

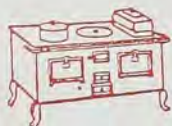
1991: Участь у війні в Перській Затоці в американській операції „Desert Storm”. Відбув 29 місій, переважно ескортуючи бомбовики. Літав понад Іраком вишукуючи їхніх літаків; в нікого не стріляв, бо усі втікали від Ярка.

Тепер: Інструктор нових пілотів літаків F-14.

Особисте: Жонатий з Лісовою Мавкою (Лідою Німилович) з Філядельфії.

ХТО НАСТУПНИЙ?

ДЯКУЄМО ПАНЯМ В КУХНІ

Напевно кожний з нас добре пам'ятає ті добрі часи, коли на новацькому таборі ми, поївши обід чи вечерю, з галасом і шумом (братчик бунчужний в той час виходив із себе, щоб нас заспокоїти) сували кріслами і менш-більш в тоні співали ці слова (цікаво, чи Бетовен в цей час у труні не перевертався?) Проте ті часи вже давно минули, і багато з нас опинилися на юнацьким таборі перед купою мокрих гілляк з одним сірником в руці і 40 голодними юнаками на карку. В гіршім випадку ми зупинилися в державнім парку перед великим написом: „Не можна палити вогнищ! Кара -- два тижні арешту!” А ззаду в автобусі є лише харчі, а кухонок нема. Вірте мені, сирі шницлі зі зимною гороховою зупою з пушки абсолютно не стимулюють до вечері.

Ще в іншому випадку ваш гурток пішов на кількадечну мандрівку. Максим, найменший в гуртку (а в кожному гуртку є такий найменший юнак), дістав доручення від найбільшого і найсильнішого в гуртку (а такий теж завжди є в кожному гуртку) нести восьми-літровий казан (на щастя, це був легший сталевий казан, а той, що з лятаго заліза, лишився в домівці!) Отож, Максим прив'язує той банячище ззаду до наплечника і так мандрує, баняк гичкає, оббиває ноги, а сажа замазує весь виряд Максима.

Отже, як тому порадити? Як зробити „куховарення” не газардною грою, а безтурботним зайняттям, чи може навіть і приємністю? Модерна техніка може вас порятувати і -- нагодувати!

Вогонь чи газ:

На постійних таборах пластуни переважно варять на вогнищах і мають для куховарення дуже обширний виряд: казани, пательні, друшляки, хохлі і т. п. На таких таборах юнацтво буде люксові кухні зі столами, а кухарі, маючи відповідний виряд, можуть легко приготувати страву на велику кількість хлопців.

Проте в сучасну пору стає чимраз важче палити вогнища, особливо коли табори відбуваються в заповідниках (state/national parks). В додаток, щоби зварити страву, треба для того збудувати польову кухню, назбирати дров (сухих!), розпалити вогонь, а насамкінець добре його погасити. На це все іде багато часу, а до того ж потрібно відповідного терену і великої кількості дерева (маю надію, що сухого), а таких „ресурсів” не раз нема, і тоді людина нервується і вкінці голодною лягає спати, байдуcho лишавчи незварений харч вивіркам, єнотам чи ... ведмедям.

Інша можливість -- вживати польові кухонки. Вони практичніші в кількох головних рисах: не заневищують довкілля, легше запалюються, особливо в сиру погоду, в них легше контролювати силу полум'я (отже страва не пригоряє і можна швидше її зварити).

На мандрівних таборах такі кухонки необхідні.

Отже проаналізуємо різні роди кухонок.

Критерія	білий газ	керосин	бутан
мл пал./л води ⁽¹⁾	17.4	16.5	14.0
час/л води ⁽²⁾	3:50	3:00	6:30
°C води/хвилину ⁽³⁾	21	25	12

(1) Кількість палива (в мілілітрах), потрібного для закип'ячення одної літри води.

(2) Кількість хвилин, потрібних для закип'ячення літри води.

(3) Пересічне підвищення температури води (в ступенях Цельсія) на хвилину.

Таблиця 1

Газ, керосин чи бутан:

Переважає більшість кухонок уживають один з трох видів палива: білий газ (white gas, „Coleman fuel”), керосин (kerosene) або бутан (butane).

Білий газ -- це дуже чистий рід бензини, надзвичайно летючий (volatile). З одного боку це добре, бо він легко запалюється, скоро випаровує, якщо розіллється, і не лишає за собою жодного осаду. Проте білий газ дуже легко запалюється, тому потребує обережності. В Північній Америці білий газ дуже дешевий і продається майже всюди; на інших континентах він є рідкісний і може бути дорогим.

Керосин натомість продається по цілому світу. Це паливо менш летюче, отже безпечніше. Проте його тяжче запалити, особливо при сильному вітрі, а при низькій температурі його треба ще і підігріти перед тим, як запалювати. До речі, полум'я керосина горить горячіше від білого газу.

Ілюстрація 1

Кухонки на бутан найлегше запалити, і до того ж не вимагають багато роботи. Стиснений бутан купується в пушках, які прямо прикручуються до пальника кухонки. Щоби запалити пальник, вистачить відкрити закрутку і піднести до нього запалений сірник. Від'ємна сторона бутану та, що при температурі нижче зеро його дуже

тяжко запалити: пушку газу треба спершу нагріти (напр., долонями), і щойно тоді газ запалиться. Це може бути досить невиконливо, а то й прикро, особливо коли треба витягати долоні з теплих рукавиць і прикладати їх до холодної пушки.

Головні характеристики цих трьох палив показані в таблиці І. Одним словом, бутан найлегше запалити, проте він слабо, а то і взагалі не горить при низьких температурах. Керосин -- універсальне паливо, горить гарячіше від білого газу, однак його важче запалити і складно почистити, якщо він розіллється. Білий газ легко запалюється, але дешевий і доступний лише на нашій території.

А в чім нести паливо?

Для білого газу і керосину можна купити спеціальні алюмінієві пляшки-збірники (ілюстр. 1). Вони легкі та тверді, і в них безпечно носити паливо. До них треба також докупити додаткові закрутки, з яких легко переливати паливо до збірника кухонки. Є загально три величини таких пляшок: 330 мл (11 oz), 660 мл (22 oz) і 990 мл (33 oz). На одніотижневу мандрівку з простим меню вистачить одної пляшки на 990 мл для двох осіб (очевидно, все залежить від кулінарних аспірацій мандрівників, а також і від пори року: зимою п'ється більше теплих напоїв, тому уживатиметься більше палива).

Але яка кухонка найкраща?

На це нема однозначної відповіді. Треба насамперед вирішити, для якого роду таборування нам буде потрібна кухонка. Для більш-менш постійного таборування вага і величина кухонки не грає великої ролі. Тому можна купити велику кухонку на два або три пальники (ілюстр. 2). Такі кухонки практичні і на канойкарських таборах, де виряд не треба довго і далеко носити. Більшість таких кухонь розраховані на білий газ.

На мандрівних таборах вага і величина кухонки грає надзвичайно важливу ролі, тому малі кухонки на один пальничок найпрактичніші (ілюстр. 3). Вони не дуже стабільні і легше перевертаються, зате мало важать і легко пакуються в наплечник.

Кухонки на керосин швидше закип'ятять воду, але їх треба спершу „розпекти”. Це звичайно робиться в такий спосіб (ілюстр. 4): нижче пальника

знаходиться маленька мишинка, в яку треба налити кільканадцять крапель палива, переважно білого газу. Це паливо запалюється сірником, і полум'я розгріває

Ілюстрація 4

палива зі збірника. Ця операція не складна, але в негоду чи при сильнім вітрі може утруднити справу куховарення.

Кухонки на білий газ практичніші від керосинових в тім, що їх не треба „розпикати”: білий газ надзвичайно летючий і дуже запальний. Проте полум'я білого газу трохи зимніше від керосенового, і тому довше гріє страву (ілюстр. 5).

Майже всі кухонки на керосин і на білий газ мають під пальником збірничок, в який наливається паливо. В цій збірничку є маленька помпка, якою підвищується тиск газу в збірнику. Отож перед тим, як запалити кухонку, треба накачати помпкою збірничок, відкрити закрутку, що допускає випари палива до пальника (почуєте легке сичання) і щойно тоді запалити пальник сірником. Спочатку, заки кухонка розігріється, її треба кілька разів під-помпувати, щоби був високий тиск у збірнику; пізніше гарячий пальник сама розгріватиме трубку так, що творитиме відповідний тиск в збірнику.

На осіннім чи зимовім таборуванні кухонку не можна ставити прямо на холодну поверхню (сніг, землю), бо тоді збірничок буде холонуту, і в ній не буде відповідного тиску. В результаті кухонка згасне. Тому під кухонку треба постелити ізоляційну матерію (дошки, кусничок азбесту чи просто грубе полотно).

Ілюстрація 6

Деякі мандрівні кухонки не мають збірників на паливо а прикручуються

прямо до окремої пляшки в якій несеться паливо (ілюстр. 6). Такі кухонки дуже маленькі і годяться лише на довгі мандрівки (кілька

тижнів), де вага і величина кухонки дуже важливі.

Кухонки на бутан (ілюстр. 7) найпростіші, бо не

Ілюстрація 5

Ілюстрація 3

Ілюстрація 2

Ілюстрація 7

треба переливати паливо з пляшки до збірника: бутан купується в одноразовій пушці (disposable cartridge), і як тільки вона спорожніється, її відкручується від пальника і прикручується другу. Очевидно, порожню пушку не можна кинути кудись в ліс а треба нести зі собою і при нагоді викинути у смітник. Це буває незручно, тому такі кухонки є найменш практичні. Також, бутан має найхолодніше полум'я із трьох палив, тому найдовше гріє страву. До того ж, коли пушка спорожняється, тиск газу стає слабшим, і кухонка гірше горить (в ній нема зовнішньої помпки якою можна би було підвищити тиск газу). Тому я не рекомендую таких кухонок для мандрівництва.

То що ж нам купувати?

Таблиця II подає короткий список найкращих кухонок і деякі їхні характеристики. Для пересічного мандрівного таборування кухонка „Peak 1” фірми „Coleman” є найкраща. Колись ці кухонки палили

лише білий газ, а сьогодні окремі моделі цієї кухонки можуть палити звичайну бензину (без олова, „unleaded”) до авто і білий газ, або керосен і білий газ.

Існують інші, менші і легші кухонки, які краще пристосовані для серйозного мандрівництва, проте вони переважно дорожчі і більш делікатні. Особисто я вже сім років уживаю свій „Peak 1” на білий газ і ще ніколи з ним не мав труднощів.

Назва	паливо	вага (кг/oz)	кошт (\$US)
Peak 1	білий газ	0.7/22.7	\$54
Peak 1	б.г./кер.	0.6/22.0	\$54
MSR Intern'l	білий газ	0.5/17.8	\$56
MSR Whisperlight	білий газ	0.5/16.7	\$48
Gaz CV470	бутан	0.3/8.6 ⁽¹⁾	\$27 ⁽¹⁾

(1) Не включає пушки з газом. Пушка важить 0.6кг (19oz) і коштує \$3.

Таблиця II

Ст. пл. Юрко Мончак "V"

Для ветеранів таборування

У цій схованці заховалися 32 слова пов'язані з пластовими таборами. Ану, хто справді знає, що діється на таборах? ... (Слова треба обвести кулком).

АЙОЇСЗГПЗБІРКАЖЩСЄГГЛШ
ЙВБПОПІЛГАЗОСІРНИКИУНФ
ЬІАЯКЛПОЛЯНАНГРКМАМРОЧ
ПБНТИЯЮЩДБКУРІНЬДЗТТЖС
ПНЯВРЖУАГВУГЛИКЕЛАДОИЦ
ІСКРААВПОРЯДВВОНЬККР
СПОРУДДЯГППОЛУМЯХІПЕАЧ
ОЩХШВАТРАЧРИОШПНКЩЙЄМХ
КЦАЕКТПРОГУЛЬКАІЦТАБІР
ТРИНІЖКААВЙВЯВСТАВАННЯ
ЗМЄЮМОЛИТВАСІТІФРЖУШБЗ
ЯЖБЬЛЬСПАЛЬНИЙМІШОКУИФ

Відповіді просимо надсилати на адресу редакції. Першунів очікують приємні несподіванки, як напр. мотоциклі, гри „Нінтендо”, поїздка на Фіджі, знімка в „Юнаку” ...

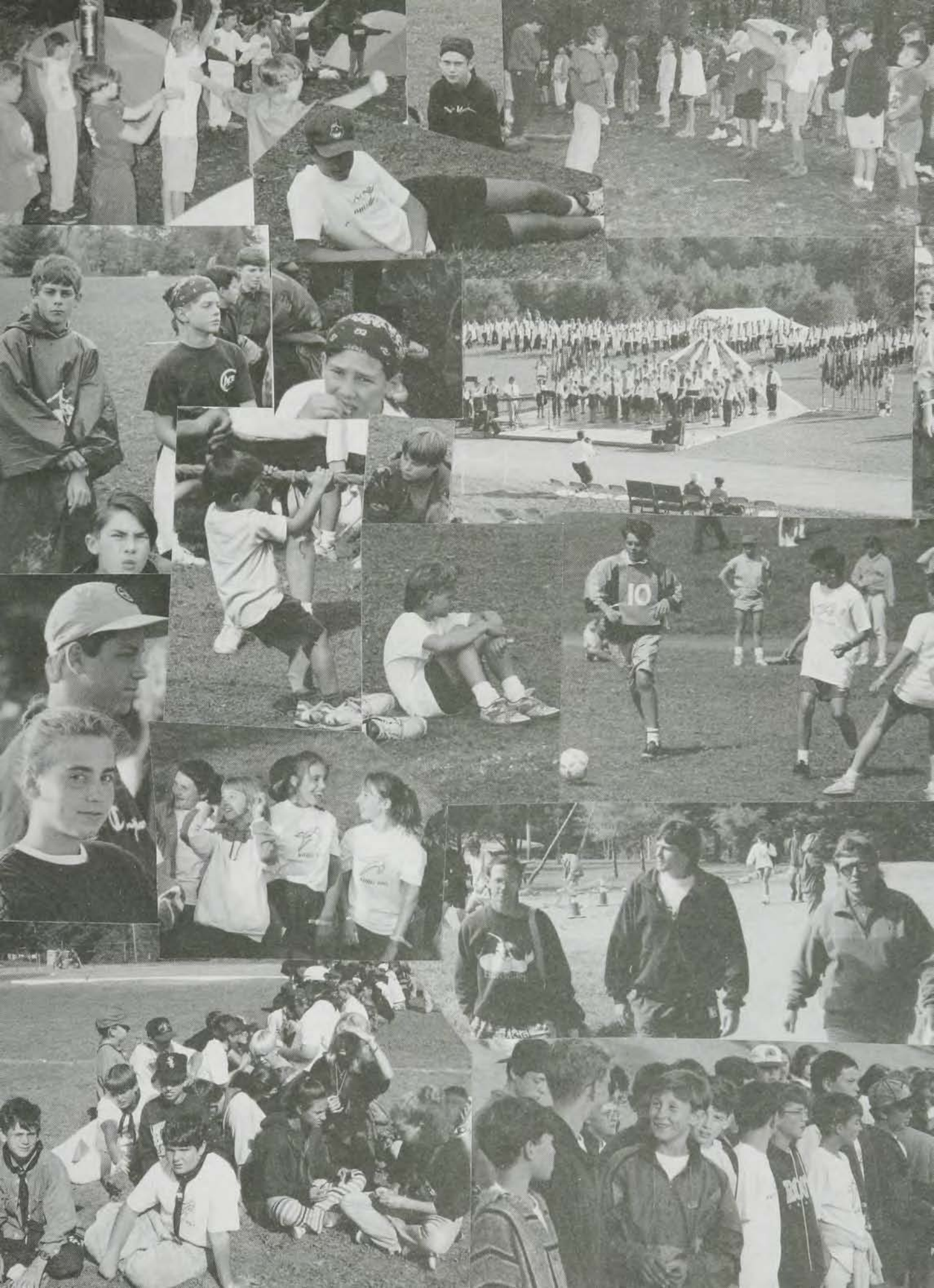

ЮМПЗ '92

Табір прихильників

Гетьманські пластуни -- хто вони?

Відзначка гетьманського скоба або вірлиці

Що в юнацтві є три (крім прихильника) пластові ступені -- учасник, розвідувач, скоб чи вірлиця -- ми всі знаємо. Але хто знає, що існує ще один юнацький ступінь -- гетьманський пластун скоб або гетьманська пластунка вірлиця? Його не легко здобути. Він називається почесним тому, що на нього не подається сам юнак чи юначка а їх іменує виховник чи зв'язковий. Гетьманський ступінь -- це не є ще одна проба в УПЮ. Його одержується за виняткову працю і поставу, а не за виповнення визначних

завдань.

Є кілька вказівок які допомагають зв'язковим рішенням чи подати свого юнака чи юначку на гетьманський ступінь. Юнак чи юначка мусять бути вже скобом чи вірлицею і мати здобутих 20 пластових

вмілостей за час свого членства в УПЮ. Вони повинні провадити провідницькою працею в Пласті, в курін-ному проводі чи в новацтві; мати добрі успіхи в державній і в українській школі і брати участь в громадській праці. Але найважливіше, в такого іменованого юнака чи юначки мусить бути така пластова постава, яка викликає довір'я своїх друзів і пластового проводу.

Іменування гетьманських скобів і вірлиць на ЮМПЗ'92:

Підчас ЮМПЗ'92 на Вовчій Тропі іменовано 4-ох гетьманських скобів і 3-ох гетьманських вірлиць. Це була надзвичайна подія бо перший раз в історії Пласту таке велике число пластунів здобуло цей найвищий ступінь в УПЮ. Ось хто вони були (див. знімка, зліва до права):

Андрій Літепло, 3-ий курінь ім. Івана Мазепи, Нью Йорк; Тарас Ференцевич, 3-ий курінь ім. Івана Мазепи, Нью Йорк; Коля Савицький, 3-ий курінь ім. Івана Мазепи, Нью Йорк; Анна Гарас, Ст. Кетеринс, Канада; Катруся Гарас, Ст. Кетеринс, Канада; Степан Паттен, 15-ий курінь ім. Івана Чмоли, Торонто; Лада Даревич, 4-ий курінь ім. Лесі Українки, Торонто.

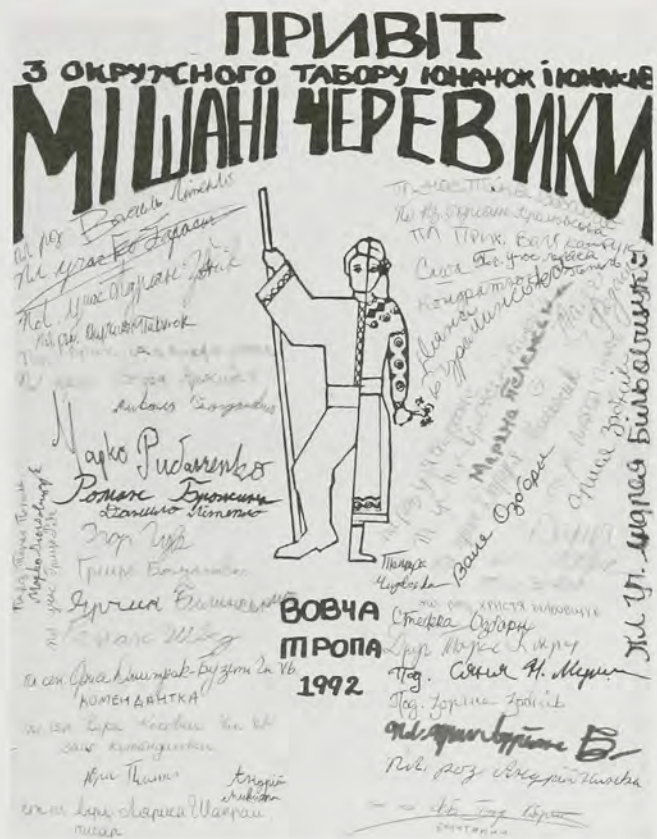
Новоіменовані гетьманські скоби та вірлиці на ЮМПЗ'92, Вовча Тропа, ЗСА.

пл. прих. Ляриса Бабій

Перша частина Вечора складалася із жартів та анекдотів виголосених пластунами і пластунками. В

ПЛАС

Организация Украинської Молоді
plast, ukrainian youth organization, Inc.

144 SECOND AVE, NEW YORK, N.Y. 10003 TEL (212) 475-6960

ЮВІЛЕЙНА МІЖКРАЙОВА ПЛАСТОВА ЗУСТРІЧ 1992

До: Харківської Редакції
Платонів Мечислав "Юрид."

24 СІЧНЯ 1922р.
Лісова школа

APY31

Прислать Вам 3 Визитки и 1 Таблицу из 8 ячеек

НА ТЭРМІН ЛІЦЭВЫ ШКОЛЫ ЯК ПІДПІСАННЕ СВАГО КНАЗ 92

[illegible]

Григор Тютюнник

ЗАВ'ЯЗЬ

- Куди це ти, парубче, наджигурився? -- питають з полу дід Лаврін і прикахикують насмішкувато, наче й справді щось про мене знають. А що в тім такого, що я нову сорочку нап'яв і кібчика на голові прислинив, - може я на збори піду?

У хаті спочило так, що й цвілі по кутках не видно, і шибки посиніли, мов на грозу. А під полом біліє картопля: ключки повикидала, в землю проситися.

Пора мені вирушати.

Беру на косинчику пляшечку одеколону, поливаю носовик і помічаю, як на дідовій щоці ворухиться оте чорненьке дупельце, що хворий зуб колись викрутив: сміються. В'їдливі -- страх! І я знаю чого.

Тож було, як вечір настане, то вони й починають: про те, як їм у австрійському полоні жилося, які пироги там печуть та як гарно з-під корів вичишають. А вже зима як прийде, як захурделить, то я й з печі не злажу. Сиджу, співаю з дідом колядок різних:

*Звізда гряде чудно
З восток на полудно,
Над вертепом сіяє,
Христа-Царя являє...*

А тепер -- минулося. Тепер я ... самі ж, бач, кажуть: парубок ...

Іду до дверей, а вони:

- Ото як женишся на тій прояві, то кислички тобі, внуче, не тільки снитимуться, а ще й привидяться.

- Діду, перестаньте, -- прошу.

- ... бо то дівка з тієї курави, що чорти на дорогах крутять!

- Просто в неї міцний характер, -- кажу спокійно, аби швидше виприснути з дому.

- Еге ж, -- бубонять, -- і тюрма міцна, та чорт їй рад ...

Ну, годі. Хряпаю дверима і виходжу на поріг.

Надворі пахне молодим осокорячим листям, а з грядок тягне теплим гнійком, торішніми бур'янами і мокрим попелом. Садок уже одцвівся і густо вкрив

землю білими пелюстками. Вітер щодня потроху вигортає їх на шлях, і коли вночі їде якась прибудна машина, вони рожевим валком котяться за нею слідом аж до мосту, а там падають у річку.

По той бік шляху, десь далеко в степу, за садками, тремтить червона заграва: то присяде до самої землі - і тоді на кутку стає поночі й глухо, то знову шугає вгору аж до Волосожару, шпаруючи окола і молоденькі осокорчики червоною крейдою -- видно, трактористи стару соломку палять.

Іду садом на край кутка, до провалля, і вже здалеку бачу маленьку білу постать на обніжку. То -- Соня. Жде ... Мені здається, що я ширшаю в плечах, твердішаю в ході і ось-ось підлечу. А от голосу -- не стає ...

- Соню, -- белькочу шепеляво й противно, -- це ти?

- Ні, це не я, -- озивається вона і потихеньку

сміється. -- Це -- мара ...

Потім міцно бере мене рід руку, трошки злягає на неї теплими пружкими грудьми.

- Ходім, я тобі сніг покажу, -- туркоче на вухо. -- Там, у проваллі.

Ми ліземо з кручі в чорну холодну прірву, підпираючи одне одного плечима і хапаючись руками за якесь мокре цупке бадилля. У проваллі справді пахне талиною, як ото кора з трухлї вільхи, а під ногами щось гуде і рипить.

- Бач, крига, -- каже Соня, закидаючи голову і лоскотючи моє підборіддя гарячими губами. -- А що, а ти не вірив ...

У небо знову сягнула заграва, і в проваллі повіднішало настільки, що мені стає добре видно Сонині очі. Вони якісь дивні: наче й злякані трохи, й сміються. У мене починають терпнути ноги і стають як мотузани. А голова хилиться, хилиться ...

«А що, -- думаю, -- як я її поцілую, а вона мене -- в пику? Буває ж так. Он і в кіно показують ...» -- і шия перестає гнутися, дубіє.

А Соня вже й не сміється, і очі примружила так сердито, що ... Ні. Нехай краще другим разом.

Отак і стовбичу коло неї, не знаючи, що й казати, аж доки вона не озивається:

- Миколко, давай я буду падати, а ти мене держи. Ану, чи вдержиш?

- Ого, коли б ні! -- вигукую, хапаючи її за тоненький попереk, але раптом підсковжуюся і з переляком і огидою до себе відчуваю, що зараз так і оберненимось у грязюку. А вона сердито пручається з рук і ошпарює мене злим поглядом.

- Пусті! Силач ...

- Підсковзнувся, -- мимрю, -- хіба ж я винен, що тут слизько?

Соня норовисто одвертається і мовчить. А в мене перед очима з'являються дід Лаврін, ворують чорненьким дупельцем на щоці, оскиряються ... Може, вони ото й правду казали, що -- кислички ...

Згадка про діда робить і мене сміливішим.

- Ну, -- кажу, -- раз так, то що ж ...

Беруся рукою за кущ і, твердіше, ніж треба, упираючись ногами в кручу, деруся на гору.

- Миколко, а я? -- жалібно шепоче Соня.

І від того шепоту у мене паморочиться голова, а серце починає калатати, як дзвін. Стрибаю вниз, сердито хапаю її за плечі і з розгону цілую в рипучу холодну хустку.

- Навіщо ж ти ... аж за вухо, дурненький ... -- видихає Соня і сміється якомсь покірно й лагідно. -- Ходім уже, бо тут холодно.

Я не допомагаю, а майже виношу її вгору на руках. І сили в мене -- як у вола. Оглядаємось на те місце, де ми тільки що гарцювали. Там біліє сніг.

- От чудно, -- каже Соня, зітхаючи, -- кругом садки цвітуть, а там -- сніг ...

- Туди сонце не достає, -- пояснюю. -- Та ще й землею був прикиданий. Тепер він розтане.

Йдемо до шляху, на лавочку, що у нас під хлівом. Соня тремтить, горнеться до плеча і дихає мені за комір.

- Ти не змерз? -- питає.

Я з усієї сили зіцплюю зуби, щоб не труситись, а їй кажу:

- Та н-наче ні ...

У степу ще дужче розжеврилось, і на грядках, у кого вже зорано, червоно виблискують скиби, а в борознах, як сніг у проваллі, біліє опалий цвіт. Листя в садках ще тільки проклонулося, тому в гіллі рясно миготять дрібні, мов роса, прозесенкуваті крапельки: то зав'язь.

- От якби мені отаке намисто, -- каже Соня, -- зроду б не знімала ...

- Купимо, -- обіцяю впевнено. -- Ось як тільки вивчусь на шофера, так і купимо.

- А я тобі сорочки вишиватиму. Гарні-прегарні, кращі, ніж у лавці!

Соня раптом зупиняється, стає навшпиньки і потихеньку, обома долонями, нахилиє до себе мою голову. На якусь мить я бачу її сухі вимогливі очі і чую сором'язливий шепіт:

- В сто раз кращі ... милий ... в тисячу!

А далі вже нічого не бачу і нічого не чую ...

Потім ми ще довго сидимо на лавочці між осоками, не розплітаючи обіймів навіть тоді, коли мимо нас на Полтаву мчать ранні базарові машини і шофери горляють із кабін щось веселе, заохочуюче і безсоромне.

Розходимося десь уже далеко за північ, ледве переступаючи зомлілими ногами і несучи на губах солодку пекучу спрагу.

На порозі я ще трохи пристоюю, наслуховаючи, як Соня клацає засовом і тихо, мабуть, щоб не розбудити маму, причинає двері.

Коли це чую в садку у нас: шориг-шориг ... Із-за сажа вивертаються дід, у куфайці й з вилами. А над деревами синіє, клубочиться дим.

- Ану, лишень, парубче, помагай окурювати садок, бо пропаде к лихій годині уся зав'язь.

Я прожогом кидаюся в садок, нагрібаю п'ятірнями сього-такого труску і розкладаю вогонь аж на межі, щоб тягло дим і на Сонин садок.

- Та не там, ближче до сажа розкладай! -- сердито гукають дід.

- Нічого, -- одказую так, як вони мене вчили, -- буде в людей -- буде і в нас ...

А сам собі думаю: за чим би його сьогодні забігти до сусідів, бо до вечора, либонь, не дотерплю, не доживу ...

Китайська мудрість

У бджоли тяж спинка смугаста, а тигром її не назвеш.

Важко побачити чорну кітку в темній кімнаті, особливо коли її там немає.

Вогонь у папір не загортають.

Якщо ворога вважатимеш за вівцю, опинишся у вовчій пастці.

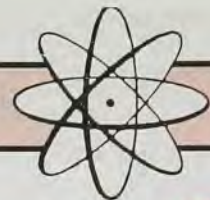
Не варто бити мух на голові тигра.

Того, що не вдасться зшити однією голкою, не зшиєш і десятима.

Яйцем камінь не розіб'єш.

Пізнати істину не тяжко, тяжче дотримуватися її.

Не кидайся у воду, поки човен не перевернувся.

Математика в колисці

Якщо вам здається, що п'ятимісячне немовлятко не вміє числити, приготуйтеся на велику несподіванку. Недавно в престижному науковому журналі „Nature” (358:749-750, 1992) з'явилася дослідницька стаття Др. Карен Винн в якій вона доводить, що такі немовлята вміють додавати і віднімати числа. Досі науковці знали, що до шести місяців діти вміють розрізнити предмети по їх формі, величині і кольору; вони знають, що ті предмети далі існують, якщо навіть їх заховати; вони можуть навіть пізнати, чи рух уст даної особи відповідає словам, які вона каже!

Проте Др. Винн переконує, що п'ятимісячні діти вміють робити прості обчислення. Діти переважно довше дивляться на предмети нові для них. Отже в перших двох експериментах діти бачили, як перед ними рука клала один або два предмети на стіл (див. ілюстрація). Опісля ці предмети були заслонені екраном. Тоді діти бачили, як та сама рука додавала один предмет до того, що був за кортиною ($1+1$), або відтягала один предмет від двох, які були заховані ($2-1$). Після цього екран був опущений, показуючи дійсний чисельний стан предметів. Половину разів число предметів відповідало правді. Другу половину разів діти бачили два предмети там, де мав бути лише один, або один там, де мали бути два. На превелике здивування діти значно довше дивилися на неправильні предмети ніж на правильні. Це доказує, що діти правильно могли додати чи відняти число предметів і були здивовані, коли число перед ними не відповідало їхнім обчисленням.

Секвенція подій $1 + 1 = 1$ або 2

1. 1-ий предмет 2. Заслона встас 3. 2-ий предмет 4. Порожня рука відтягається

Можливий вислід

5. Заслона зникає... є 2 предмети

або неможливий вислід

5. Заслона зникає... є 1 предмет

Секвенція подій $2 - 1 = 1$ або 2

1. 2 предмети 2. Заслона встас 3. Порожня рука з'являється 4. 1 предмет забраний

Можливий вислід

5. Заслона зникає... є 1 предмет

або неможливий вислід

5. Заслона зникає... є 2 предмети

Крилаті слова і вислови в українській мові

На сьомому небі:

Грецький філософ Арістотель у своїй праці „Про небо” вживає цей вислів при поясненні будови неба. За його уявленням, небо складається з семи нерухомих кришталевих сфер, до яких прикріплені зірки і планети (про сім небес згадується також у різних місцях Корану; самий Коран був начебто принесений з сьомого неба ангелом). Вислів вживається на позначення найвишого ступеня вияву радості, щастя, блаженства.

Яблуко незгоди:

За старогрецьким мітом, богиня незгоди Еріда, ображена тим, що її не запросили на весілля Фетіди і Пелея, кинула в натовп гостей яблуко з написом „найпрекрасніший”. Гера, Алена і Афродіта посварились за це яблуко і звернулись до троянського царевича Паріса, прохаючи розсудити їх. Паріс присудив яблуко богині кохання Афродіті.

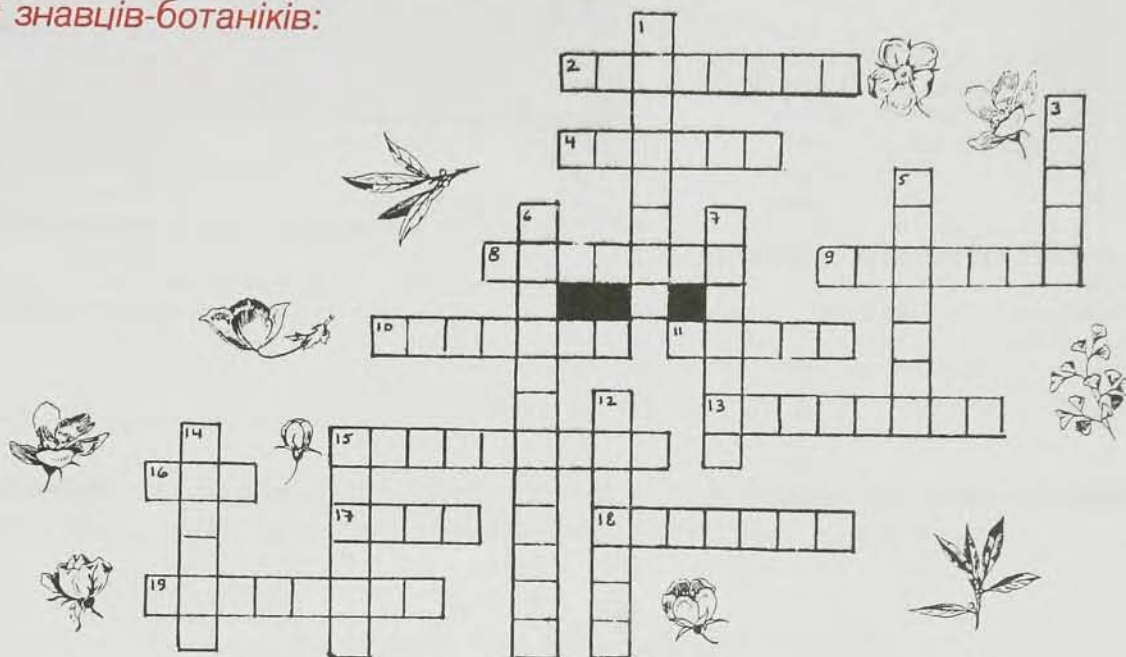
У переносному значенні „яблуко незгоди”, „яблуко роздрату” -- причина суперечок.

Хамелеон:

Різновид ящірки, що швидко змінює своє забарвлення залежно від світла і температури. Докладно описав хамелеона ще Арістотель, він порівнював з цією твариною людину -- то щасливу, то нещасну. А згодом хамелеонами стали називати людей, що безпричинно змінюють свої погляди залежно від обставин; лицемірів.

ХІХИ-СМІХИ

Для знавців-ботаніків:

По горизонталі:

2. Mercury. 4. Violet. 8. Dahlia. 9. Tulip. 10. Rose. 11. Lily. 13. Dandelion. 15. Nasturtium. 16. Poppy. 17. Rue. 18. Orchid. 19. Carnation.

По вертикалі:

1. Sunflower. 3. Daisy. 5. Bluebottle. 6. French marigold. 7. Marigold. 12. Peony. 14. Hollyhock. 15. Daffodil.

Розв'язка за минуле число:

По вертикалі:

1. Pike (щука) 2. Sturgeon (осетер) 3. Trout (форель)
5. Salmon (лосось) 6. Minnow (пискар) 7. Minnow
carp (карась) 8. Bream (ляш) 10. Tuna (тунець) 11.
Plaice, flounder (камбала) 12. Carp (короп) 13. Mullet
(кефаль) 15. Cod (тріска).

По горизонталі:

2. Perch (окунь) 4. Shark (акула) 9. Sardine (сардина)
10. Ablet (тараня) 11. Sprat (кілька) 14. Heat fish
(сом) 16. Herring (оселедець) 17. Turbot (палтус) 18.
Tench (лин).

Із усіх надісланих відповідей на минулу хрестиківку, феноменальним аматором-іхтіологом виявився ст. пл. Андрій Мончак з Оттави, Канада. За свої здібності та таланти першун-Андрій отримав першу нагороду. Понижче на знімці видно Андрія біля своєї нагороди. Гратулюємо!!!

- Михасю, у тебе роззявлений рот.
- Знаю, друже, я сам його роззявив.

* * *

Знова на гутірці з природознавства:

- Друзі, назвіть три види їжі, без яких людина не може жити?
- Сніданок, обід, вечеря.

* * *

Прихильник Тарас прийшов до фотографа.
Фотограф:

- Усміхнися, синочку, бачиш оту дірочку, зараз з неї вилетить пташка.
- Замість того, щоб розповідати казки, ви б краще перевірили діафрагму і силу світла, а то плівку зіпсуєте.

* * *

Після повернення з таборів говорять двоє друзів:
- В нас в таборі один друг так гарно наслідував спів пташок, що вони летіли за ним, коли він йшов у мандрівку.

- А мій приятель так гарно співав півнем, що, коли він кричав «Ку-ку-рі-ку», сходило сонце...

* * *

Повернулася подруга Іра з табору на березі Чорного моря.

- А вода в морі дуже солона?
- Це справа смаку. Мені здається, якраз помірна.

* * *

(Пластові жарти - з видання „Цвіт України”, Тернопіль, 1992).

Замість квітів на могилу ...

Начального Пластуна ЮРІЯ СТАРОСОЛЬСЬКОГО
з висловами глибокого жалю та співчуття Родині Покійного склали пожертви на пластову пресу разом із поминками у 20-ліття смерті довголітньої голови КПС Англії пл. сен. кер. Анни Герасимович.

Св. п. АДАМА АНТОНОВИЧА

редактора відомого журналу „Екран”, присвячений був новинам з культурного життя української діаспори й України, склали родини лікарів Проциків і Коленського з дружиною.

Пл. сен. дов. АДАМА АНТОНОВИЧА

довголітнього виховника пластової молоді, педагога, редактора журналу „Екран”, на пластові видання склали свої пожертви члени і приятелі пластової станиці Чикаго.

Пл. сен. кер. ВОЛОДИМИРИ СМІК

мами і бабці наших подруг Тані і Христі Назаревич і дружини нашого пластового капеляна, о. крил. Богдана Смика, складає пожертву плем'я „Перших Стеж”. Опечаленій родині шлемо вислови нашого найглибшого співчуття.

Інж. ЛЕВА БИКОВСЬКОГО

Славний науковець помер на 96 році життя, виконуючи у громаді Денверу (США) обов'язки секретаря відділу УВАН, провадив багато років щомісячні сходи на користь всієї громади. Осиротілій дружині висловлюємо глибоке співчуття.

Пл. сен. ВОЛОДИМИРА ЯНЕВА

члена куреня УПС „Лісові Чорти”, ректора УВУ, члена УВО - ОУН, в'язня польських тюрем і німецьких концтаборів, видатного вченого -- історика і психолога, доктора філософії, ідеолога і діяча Українського християнського руху, дійсного і почесного члена НТШ, поета і мистецтвознавця. Залишив у смутку дружину др. пл. сен. Софію, багато друзів пластунів та широкі кола громадянства.

Св. п. ВАСИЛЯ ПАЛІЄНКА

члена куреня УПС „Лісові Чорти”, голови Головної пластової бурави, довголітнього і відданого пластового виховника на постах КПС Канади і Пластової старшини Торонта. У смутку залишив дружину Анну і сина Петра з дружиною.

Св. п. ЗЕНОНА ОСІНЧУКА

чоловіка нашої подруги-стежинки Ади і нашого швагра, складає пожертву плем'я „Перших Стеж”. Аді та цілій родині шлемо наші найглибші вислови співчуття.

Пл. сен. СЛАВИ ШИШКИ

склала на видавничий пластовий фонд Пластова Станиця Нью Бранзвік і пл. сен. Оксана Бережницька, Люба Цюлько і Ярослав Пришляк.

Пл. сен. дов. РОСТИСЛАВА БОДНАРУКА

склали пластові друзі, висловлюючи співчуття родині.

ДАТКИ НА ПРЕС-ФОНД „ЮНАКА”

що вплинули від 16-го лютого до кінця 1992 року

США:

\$100.00	Станиця Бріджпорт.
\$25.00	пл. сен. Ярослав Пришляк на „Готуйсь”
\$50.00	Мотря і Евстахія Міляннич в пам'ять пл. сен. Атанаіса Міляннича.
\$75.00	Курінь УПС і УСП „Верховинки” в пам'ять пл. сен. Романа Щуровського, Олександра Кузишина і Стефанії Пушкар.
\$135.00	Родина др. Процика (\$100) і дпр. Коленських (\$35) в пам'ять Адама Антоновича.
\$665.00	Станиця Чікаго, в пам'ять пл. сен. Адама Антоновича: \$50: плл. сenn. Зенон Форович; \$30: Остап і Юля Кашуби; \$25: Ярکو і Маса Ганкевичі, Христя Козій, Юрій і Таня Кузичі, Василь і Дарія Маркус, Ярослава Панчук, Рута Ріпецька, Ореста Ткачук, Ліда Ткачук; \$20: Ірина Артющенко, Роман і Наталка Завадович, Роман і Галина Заяць, Роман Мицик, Юрій і Марта Ожга, Ірина Пежанська, Омелян Плешкевич, Ростислав і Марічка Смик, Ореста Фединак, Тарас Филипович; \$15: Юрій Кавка, п-і Олена Матвіїшин, пл. сен. Олег і п-і Марійка Саєвич; \$10: плл. сenn. Іванна Городиська, Орест Городиський, Оксана Гулик, Іванна Горчинська, Андрій Дурбак. Олег Коверко, Софія Крупка, Дарія Кульчицька, Василь Литвин, Уляна Ліськевич, Олена Турула, Юліан Юринець, пп-і Ореста Вітківська, Ганна Завадович.
\$75.00	В пам'ять Лева Биковського (Денвер) склали: дружина Марія, пл. сен. Іван Костюк і пл. сен. Любомир Колтунюк (по \$25).
\$260.00	В пам'ять пл. сен. дов. Ростислава Боднарука (Чікаго): по \$20: Ярکو і Маса Ганкевичі, Роман і Наталка Завадовичі, Галина і Роман Заяці, Іван Лисейко, Василь Литвин, Мотря і Андрій Мельники, Марічка і Ростислав Смики, Ліда Ткачук, Олена і Павло Турула, Юрій Яримович; по \$10: Іванна Городиська, Орест Городиський, Леся і Олея Коверко, Софія Кульчицька, Олея Саєвич, Юліан Юринець.
\$50.00	В пам'ять бл. п. Чеслави Шишки від станиці Нью-Бранзвік.
\$40.00	В пам'ять Чеслави Шишки склали: Оксана Бережницька і Люба Цюлко (по \$20).
\$200.00	Братчик Славко Пришляк з Боннало: передає заробіток за працю коменданта на Новому Соколі.
\$25.00	Плем'я Перших Стеж в Балтиморі, в пам'ять пл. сен. кер. Володимири Смик.
\$25.00	Плем'я Перших Стеж в Балтиморі, в пам'ять св. п. Зенона Осінчука.
\$10.00	Пл. сен. Володимир Лучкань.

\$5.00
\$1000.00

\$50.00
\$50.00

\$10.00
\$120.00

\$43.00

Разом США: \$3013.00 ам.

Англія:

82 фунт.

Пл. сен. Юрій Цегельський.
Олесь, Люба, Ія, Марко і Іко Лабуньки, з нагоди щасливого закінчення 65-го року життя тата, Мирослава Лабуньки, на потреби зв'язані з 80-літтям заслуженої і дорогої нам організація Пласт.
Ярослав і Марія Ганкевичі.
Заробіток з доброго діла, пл. вір. Тамара Ганкевич, плл. геть. вір. Дарка Ганкевич, Андрея Матвіїшин, ст. пл. Діня Заяць, Чікаго.
Пл. сен. Надія Гафткович, Гартфорд.
Ярослав і Олег Цюк, Філядельфія, для відзначення 24-ої річниці смерті св. п. Ольги з Марчуків Цюк, на створений нами фонд постійної дарункової передплати „Юнака” для незаможних юнаків чи юначок.
Гурток „Лисиці”, Чікаго.

Оксана Парашак, в пам'ять 2-ліття смерті пл. сен. Анни Пращак - довголітньої голови КПС у Великобританії. Замість квітів на могилу Начального Пластуна Юрія Старосольського, по 5ф: М. Бачинський, Р. Дубіль, Т. Бабуняк, Я. Мицко, ст. пл. Р. Михайлюк, пл. сен. Р. Тринаш; по 2ф: М. Бабич, І. Лагодинська, М. Попович-Назарук, І. Рій, п. В. Струтинський, разом 55ф.
На свіжу могилу пл. сен. Е. Луцика, Дербі, пожертви з похорону: 17ф.
З похорону сл. п. пл. сен. Е. Луцика: 10ф.

Разом Англія: 82.00 ф.

Канада:

\$40.00
\$50.00
\$82.00
\$250.00

Пл. сен. Леся Храплива-Щур, Лондон, Онтаріо.
Пластова станиця Торонто, замість квітів на могилу пл. сен. Василя Палієнка.
Пластова станиця Торонто, з виступів на показі гагілок під час Великодня 1992.
Українська Національна Кредитова Спілка в Монтреалю.

Разом Канада: \$422.00 кан.

Всім жертводавцям щира подяка!

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та всякі інші печива
випікає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

власниками якої є

Ірина і Роман Вжесневські

THE FUTURE BAKERY

735 Queens St. West, Toronto, Ontario
Tel.: EM 4-235

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

COMMUNITY TRUST

2271 Bloor Street West
TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“САМОПОМІЧ”

І ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ “САМОПОМІЧ”

— ВІДДІЛ у ПАССЕЙКУ —

запрошують Українське Громадянство
вступати в члени.

Години урядування:

Понеділок	6:00 — 9:00 вечір
Вівторок	6:00 — 9:00 вечір
Середа	9:00 — 1:00 ппол.
Четвер	6:00 — 9:00 вечір
П'ятниця	6:00 — 9:00 вечір
Субота	9:00 — 1:00 ппол.

Шадіть, позичайте та поладжуйте всі свої фінансові потреби в своїй рідній Українській Фінансовій Установі. Кредитова Кооперативна платить вищі відсотки від звичайних ощадностей якого-небудь банку чи шадниці. А також даємо на дуже догідних умовах всякого роду позички.

ЗАЙДІТЬ ДО НАС ЧИ ПОТЕЛЕФОНУЙТЕ:

229 Hope Ave. Passaic, N.J. 07055. Tel. 201-473-5965

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В КАНАДІ

пропонує Вам єдину
українську
«MASTERCARD»

з кожним вживанням
допоможете
українські громаді

UKRAINIAN CREDIT UNION LIMITED

295 COLLEGE STREET, TORONTO	922-1402
2397 BLOOR STREET W., TORONTO	762-6961
3635 CAWTHRA ROAD, MISSISSAUGA	272-0468
225 THE EAST MALL, ETOBICOKE	233-1254
247 ADELAIDE STREET S., LONDON	649-1671
38 JACKSON AVENUE, OSHAWA	571-4777
1093 OTTAWA STREET, WINDSOR	256-2955

Українська Кредитова Спілка
передає ширий привіт усім
ПЛАСТУНАМ

Пластун є ощадний...
(4-та точка пластового Закону)
... добре також коли щадить в українській установі
нагоду до того дає: Кредитівка "Самопоміч"
558 Summit Ave., Jersey City, N.J. 07303